

ХРАМ

Лист литургијске заједнице
при Храму Светог Саве у Краљеву

Фебруар 2026. године
Број 120

Издаје са благословом Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа и Митрополита жичког Г. др Јустина

ПРАВОСЛАВНО СХВАТАЊЕ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

У Хришћанству човек се открива као биће отворено и у односу на његов почетак и у односу на његов крајњи циљ. Пре његовог почетка постоји божански бескрај; у његов почетак је уграђена божанска слобода. Он као динамично биће створен је "по образу" неизрециве тајне Божије. Као такав он је, битијно и сазнајно, пријемчив за бесконачност те Тајне. И још више од тога: По учењу Светих Отаца он је, по своме устројству и назначењу, биће способно да се сједини ипостасно са самим Богом. То значи да је човек по својој природи биће способно за бесконачност (Сарах Infiniti), тј. биће пријемчиво за Бога (Сарах Dei) или по речима о. Јустина Поповића - биће створено као потенцијални Богочовек.

Према томе, човеков динамизам и његове могућности утемељени су на Божанској стваралачкој слободи и вечној замисли о човеку и на човековој пријемчивости за ту слободу, као и на његовој способности да својим слободним двигом и подвигом оствари ту божанску замисао о себи. Божија љубав и вечна слобода су призив из недоступних дубина човеку и његовој слободи, призив и позив, на његово бескрајно синергетско усавршавање. Задата богочовечност, садржана у стварности "по подобију" Божијем, и у њој запретана могућност бесконачног усавршавања, сведоче да човек није створен као савршено и завршено биће и да се његова "историја" не одвија само у оквирима времена и простора. Словесно (логосно) му је порекло и устројство, словесно и назначење, зато је и његова историја словесна, смисаона и живоносна. Та и таква његова историја може с правом бити схваћена као историја његовог образовања и његовог раста. То образовање и раст нису само биолошке природе премда је и биолошки развој органски повезан са њима. Ради се о целовитом расту који се постиже кроз свестрано обликовање и васпитање људске личности, кроз пуни преображај човековог лично-саборног и космичког живљења.

Првобитно стање у коме се човек налазио по стварању било је детиње стање (по Св. Иринеју Лионском човек је створен као одојче, зато је тако лако и пао у грех) али истовремено и стање бременито бесконачним могућностима. Те могућности по образу Божијем створеног човека се пројављују и остварују кроз прерастање "образа" у "подобје" Божије а "образ" и "подобје" и динамички однос међу њима представљају собом онтолошки темељ човековог образовања и васпитања као и његовог развоја уопште. Тај динамични однос опет између "образа" и "подобја" Божијег у човеку по својој природи је богочовечанског карактера и може бити схваћен исправно једино у светлости Богооваплоћења. С обзиром пак на истакнуту присну повезаност која постоји између боголикости човекове природе и вечне замисли Божије о човеку, и његовог образовања, постаје очевидно да је и прави смисао васпитања могуће схватити, у светлости тог истог Оваплоћења Бога Логоса, као Алфе и Омеге свега постојећег.

Без овог уског и присног повезивања учења о човеку и његовом назначењу са тајном Богочовека хришћанска антропологија би била потпуно несхватљива и неразумљива, а с друге стране, оваплоћење Бога Логоса, без његовог повезивања са самом човековом природом и

са крајњим назначењем човека, такође би остало непојмљиво и необјашњиво. Кроз то органско повезивање човекове личности и тајне Богочовека, човекова човечност се открива истоветном са Христовом богочовечношћу, боље речено она се показује као могућност и припрема за постизање и испуњење човека богочовечном Пуноћом, у Христу оствареном и виђеном.

У тајни Богочовека се остварују и откривају бескрајне могућности човековог раста, заложене у његовој природи, показујући се као могућности све дубљег уподобљења Богу и ипостасног јединства са Њим. Тајна Христа се открила када је "дошла Пуноћа времена" али је она припремана још пре настанка света, од вечности, а започета да се открива самим настанком света и човека, уцртана у свету и човеку као њихов узрок и крајњи смисао и циљ. Основно сазнање библијске и светоотачке мисли јесте да је свет кроз Њега и због Њега постао и да се Њиме и у Њему човек не само спасава од греха, зла и смрти него и задобија првобитно задату пуноћу свога бића, свога добробитија.

Христос није само откривење Бога већ истовремено и откривење и остварење правог човека. То потврђује између осталих Светих Отаца и Свети Иринеј Лионски. По његовом схватању пре Христовог оваплоћења само се говорило да је човек створен по образу Божијем али се то није могло и показати и то управо стога што је Логос, по чијем Образу је човек створен - био невидљив. Зато је човек тако лако и одбацио своје подобије. А када је Логос Божији постао тело, обадвоје је потврдио: показао је истински и икону, поставши сам оно што је била његова икона (образ), и подобије учинио сигурним, сауподобивши човека невидљивом Оцу. То откривање вечног Логоса у човеку и Његове вечне славе, и човеково прослављење Богочовеком, представља скривену суштину прошлости, садашњости и будућности света и човека. Зато с правом каже Преподобни Максим Исповедник, говорећи о Христу Исусу и његовом Оваплоћењу: "Ово је велика и скривена тајна; то је блажени циљ ради кога је све створено; ово је од почетка стварања предвиђени божански циљ кога кад описујемо кажемо да је он заложени циљ ради кога све постоји, а он ни ради чега. Гледајући на тај циљ, Бог је произвео суштине бића. То је по преимућству коначни циљ Промисла и онога о чему се промишља, сагласно коме је у Богу оглављење (рекапитулација) свега онога што је он створио".

Васпитање није само нешто што се односи на етичко усавршавање, као што ни образовање не представља само стицање знања и образовања ума или просто припремање човека за што боље и ефикасније обављање практичних животних циљева и послова. Очишћење човека од греха, таме и незнања, као и стицање врлина, односно врлинско усавршавање, само су припрема за крајњи циљ васпитања: питање (храњење) човека са Богом као Хлебом живота и са Божијим савршенствима. Крајњи, дакле, циљ васпитања је човеково сједињење са Богом, а образовања - обликовање Бога у човеку односно образовање Христовог лика у њему и тиме његово прослављање и образовање његовог вечног боголика. Из реченога је очевидно да је крајњи циљ и смисао васпитања и образовања - човеково обогочовечење и да је човек створен као "прелазно" биће, од човека ка Богочовеку, од човечности ка богочовечности.

Тај вечни циљ задат и постављен човеку као његова крајња мета даје и прави смисао све људске историје и историјског живота људске заједнице. С обзиром пак на устројство самог човека и устројство живота уопште, тај циљ се остварује не засебно и индивидуално него увек у заједници. Јер заједница је у природи човековог личног и друштвеног, као и космичког живљења. Човек је по природи и по назначењу еклисиално односно црквено биће, тј. саборно и сабирно биће. Ту његову црквеност и саборност назрео је још древни хеленски философ Аристотел назвавши га "друштвеним бићем". Хришћанско Откривење и искуство даје тој "друштвености" човековог бића пуни смисао и открива његово право значење и то управо кроз то разоткривање човековог еклисиалног карактера.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије (Радовић)
Извод из књиге: Основи православног васпитања

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА

Радним даном: Јутарње - 07:30
Вечерње - 18:00 (петком у наставку Акатист Богородици)
Суботом: Света Литургија - 08:00
Вечерње - 18:00
Недељом: Јутарње - 08:00
Света Литургија – 09:00 (и празником са црвеним словом)

hramsvetogsavekraljevo

036 314 033